

çiliğinin gerçek ilişkilerini saptamış ve bilinçli olarak kullanmıştır : Almanya'da 1920'lerde Bauhaus ekolünde renk bilgisi en geniş olan kişi şüphesiz Paul Klee idi. Ondan sonra Kandinsky ve Josef Albers gelirdi diyebiliriz.

Paul Klee'nin renge karşı ilgisi Akdeniz'i ve Orta Doğu'yu tanıdıktan sonra başlar ve Bauhaus'ta renk teorilerini oluştururken bilim dallarından ne kadar yararlanmışlarsa Anadolu ürünlerinden de o oranda etkilenmişlerdir. Dolaylı bile olsa bu etkiler oraya ulaştığı zaman doğru değerlendirilmişlerdir.

Bir ülkenin kendi halk sanatının diğer bölgelerden ve iklimlerden olan farklılıklarını çok iyi bilmesi gerekir. Özellikler, kendi nesnel değerlerinin yanısıra biraz da bu farklılaşmalarla ortaya çıkar. Bölgesel niteliklerin özüne ve doğayla, insan yaşamıyla ve toplumla olan ilişkilerine ancak bilimsel yolla ışık tutulabilir.

Bugün için Anadolu'nun folklorik biçim ve renk anlayışının önemli bir bölümü bizde soluk izler bırakarak başka ülkelerin çağdaş sanatlarına malolmuştur.

Bu sene, çok üst düzeyde bir halk sanatı olduğuna inandığım tütün arabaları boyacılığının fotoğraflarını çekerken, çalışanları Türk olduğuma çok zor inandırdım. «Bey, şimdiye dek yalnız gâvurlar çekerdi.» dediler. Böyle bir halk sanatı dalının ana prensiplerini yakalamak bugüne kadar batılılar için daha kolay olmuştur.

Yalnızca, «Anadolu Halıları» diye bizde olmayan büyüklükte bir koleksiyon bugün Amerika'dadır. Bu ürünler sergilendikleri zaman daha başka bir düzeydeki el sanatlarına ve plastik sanatlara dinamik sıçrama elemanı olarak kullanılırlar.

Bizde bugün için yürütülen folklorik kopyacılık geleceğe doğru dinamik bir katkıda bulunmamaktadır.

Porselen üstüne esneyerek tekrarlanan Türk çini motifleri, bir İznik çinisinde, bir Çanakkale tabağındaki doğacı görüşü, sürüşü ve canlılığı yakalamaktan çok uzaktır.

Aynı çiniler, tekrarlarla, doğaya sevgi ve yakınlıkla bakmayı, bugünün çiçeklerini aynı sevgi ile algılamayı, bu tavır içinde aktarmamaktadır.

Halk sanatını sevmek, doğadan kopmak, soğutulmuş bir tavırla onu algılamak ve hafif iç çekerek onu tekrarlamak değildir. Onun

varoluş nedenlerine, doğa ilişkilerine eğilip orada yatan tüm sanatsal enerjiyi bugüne taşımak demektir. Bilinçsiz tekrarlar özlem hücreleri yaratmak, bir toplumun sanatını yüceltmek değil, olsa olsa kişilerin «ego» suyla ilgili son derece kişisel ve ancak klinik bir tavır olabilir.

Yapılacak en sağlıklı iş bu kadar övünülen halkbilim dallarını sistemli olarak ele almak ve plastik sanatlar gibi yan dallarla sıhatli ilişkiler kurmaktır. Tabandan gelen bu bozulmamış sanat değerlerini insanı olumlu yönde değiştirmeyi amaçlayan yeni ve çağdaş yapıtlara yön verici nitelikte kullanmak gerekir.